

18., 19. lekce
indikativ perfekta

Co je perfektum?

Položme si otázku, co je perfektum... a nebo rovnou – co to znamená, když je něco „perfektní“? 😊

Je-li něco perfektní, je to dokonalé, nic tomu nechybí a není kam pokračovat, tedy: vše, co se v daném kontextu mohlo udělat, už bylo učiněno, a to v minulosti, protože jinak bychom se teď nemohli na tu dokonalost dívat. **Indikativ perfekta** pojednává přesně o takovém ději. Ne, že by byl výsledek vždy chvályhodný (dokonalý může být přece i zločin!), nicméně lze říci, že daný děj proběhl v minulosti a byl rovněž v minulosti ukončen. Tomu odpovídá gramatická kategorie minulého času dokonavého vidu. Takže byl-li např. zmíněný zločin proveden (dokončen) a nikoli prováděn (přičemž se explicitně nepoužije dokonavý vid), potom použijeme indikativ perfekta.

! srovnejme si tento nový minulý čas s indikativem imperfekta!

Indikativ imperfekta naproti tomu vyjadřuje děj v minulosti nedokončený, v minulosti probíhající – předpona „im“ (imperfektum) je tedy latinská záporka poukazující na rozdíl oproti perfektnímu minulému času.

Jak jsme časovali slovesa doposud?

Ačkoli se od počátku učíme celou slovesnou řadu, doposud jsme časovali pouze z jednoho základu, k němuž jsme přidávali různé přípony (podle situace). Byl to tzv. **prezentní kmen** – např. od slovesa laudare: lauda → lauda-nt, lauda-bant, lauda-bunt. Někdy došlo k drobné hláskové změně – např. konj. prézenta: laud-e-nt – avšak stále jsme pracovali se stejným prezentním základem slovesa.

A co teď?

Začneme používat jako východisko časování:

1) perfektní kmen (je obsažen ve 3. tvaru slovesné řady, např. „laudavi“)

a také

2) supinum I (4. tvar slovesné řady, např. „laudatum“)

perfektní kmen použijeme,
pokud budeme tvořit **indikativ perfekta aktiva**

laudo, laudare, laudavi, laudatum

Perfektní kmen vytvořím tak, že ze 3. tvaru slovesné řady **vymažu** osobní příponu pro 1. osobu sg., tedy **koncové „-i“**

→ **perf. kmen: laudav**

→ k tomuto kmeni přidám jakoukoli osobní příponu podle osoby, kterou potřebuji „vytvořit“ – např. laudav-isti = pochválil jsi; laudav-erunt=pochválili

supinum I použijeme,
pokud budeme tvořit **indikativ perfekta pasiva**

laudo, laudare, laudavi, laudatum

Supinum I najdeme na 4. místě ve slovesné řadě. Musíme ho však vždy upravit, abychom vytvořili tzv. **složený slovesný tvar indikativu perfekta pasiva**. Tento tvar se bude skládat z upraveného tvaru supina a tomuto tvaru budeme říkat **participium perfekta pasiva** + na druhé místo v pořadí dáme **indikativ přezenta slovesa být** (vždy s příponou pro osobu, kterou tvoříme).

Ještě jednou shrneme postup:

1) vytvoření participia perfekta pasiva:

supinum I = laudatum → odtrhneme koncové „-um“: laudat → k tomuto provizornímu tvaru, tedy např. „laudat“, připojíme novou koncovku: pro nominativ sg. maskulin „-us“, feminin „-a“, neuter „-um“, tedy laudatus, laudata, laudatum

Jistě vám to správně připomíná koncovky 1. a 2. deklinace substantiv nebo adjektiv, přesně podle jejich pravidel budeme k těmto koncovkám přistupovat. Ze slovesa jsme totiž vytvořili jmenný tvar participia. Ano, stále mluvíme o tvorbě sloves, avšak **výsledný složený tvar se skládá v první části ze jmenného tvaru, až teď jej dotvoříme přidáním slovesa esse.**

2) použijeme participium perfekta pasiva: laudatus + **dosadíme pro danou osobu sloveso esse**, např. pro 1. osobu sg. mužského rodu: **laudatus sum = byl jsem pochválen**

Pozor si dej!

Ve tvaru indikativu perfekta pasiva hraje sloveso ESSE pomocnou roli, není tedy plnovýznamové. Co to znamená pro překlad? Pokud máme tvar „**laudatus sum**“, nepřekládáme každé slovo zvlášť, tedy „pochváleny jsem“, ale stále máme na paměti, že sloveso esse zde jen určuje osobu, ale děj zůstává v minulosti – tedy **BYL jsem pochválen**

Nezapomeňte také na to, že výsledný složený tvar indikativu perfekta pasiva časujeme takto:

první část, tedy participium, respektuje rod a číslo, tedy maskulinum/femininum/neutrum + sg./pl.

- např. laudatus sum/laudati sumus

I participium perfekta pasiva se objevuje ve větách samostatně, aniž by muselo nutně být součástí složeného tvaru indikativu perfekta pasiva!!!

part. perf. pasiva (samo o sobě) – vyjadřuje stav, který je výsledkem děje, který byl ukončen, dokončen – tedy s někým nebo něčím se něco stalo/popřípadě stane (neboť takový děj lze i očekávat v budoucnu)

laudatus – pochválený

carmen cantatum – zazpívaná/odzpívaná píseň

chválím zazpívanou píseň; chválím píseň, která byla zazpívaná – Carmen cantatum laudo.